

N:o 50.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående dispositionen af Ottenby kungsladugård med underlydande; gifven Stockholms slott den 10 mars 1892.

Under återopande af bifogade utdrag af protokollet öfver civilärenden för denna dag vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva att, derest Ottenby stuteri med hingstdepot nedlägges, Ottenby kungsladugård jemte den öfriga fasta egendom, som nu för stuteriet disponeras, må få utarrenderas och arrendet användas till de ändamål, för hvilka det å riksstaten uppförda anslaget till hästafvelns förbättrande är afsedt.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

V. L. Groll.

*Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 10 mars
1892.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve LEWENHAUPT,
Statsråden: herr friherre VON OTTER,
friherre PALMSTIERNA,
friherre VON ESSEN,
friherre ÅKERHIELM,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD och
GILLJAM.

Chefen för civildepartementet statsrådet Groll anmälde, att stuteri-
öfverstyrelsen i underdånig skrifvelse den 8 nästlidne februari, i enlighet
med stuterikommissionens enhälligt uttalade åsigt, hemställt, att Ottenby
stuteri med hingstdepot måtte indragas och dithörande landtbeskällare-
område förses med hingstar från de öfriga depoterna enligt stuteriöfver-
styrelsens bestämmande; att Ottenby kungsgård måtte den 14 mars
1894 få öfverlemnas till domänstyrelsens förvaltning, men afkastningen

deraf fortfarande såsom hittills användas till hästafvelns befrämjande; samt att den obehöfliga stuteri- och jordbruksmaterielen vid Ottenby måtte få försäljas och derigenom inflytande medel äfvensom redan upp- buren brandskadeersättning för stuteriets nyligen nedbrunna stallbyggnad användas till nödig och tidsenlig utvidgning och remontering af hingst- depoterna; och yttrade departementschefen härefter:

Af de utaf staten inrättade stuterier vid Strömsholm, Flyinge och Ottenby har stuteriet å sistnämnda ställe senast tillkommit; det för- skrifver sig från början af 1830-talet. Sedan nemligen rikets ständer i underdånig skrifvelse den 25 november 1829 anmält sitt beslut att, för befordran af de svenska hästracernas förbättring, öfverlåta Ottenby kungs- gård med tillydande — så snart arrendet deraf på ett eller annat sätt i laga ordning upphörde och med vilkor att ingen kostnad för återvinnandet af kungsgården drabbade staten — för att till stuteri användas i en- lighet med de föreskrifter, Kongl. Maj:t efter vederbörandes hörande kunde finna lämpligt meddela, förordnade Kongl. Maj:t den 23 septem- ber 1830, med gillande af ett emellan arrendatorn och stuteriöfversty- relsen uppgjortt kontrakt om arrendets upphörande, att arrendet af kungsgården med dertill hörande lägenheter skulle med fardagstiden år 1830 anses hafva upphört och kungsgården af stuteriöfverstyrelsen öfver- tagas för att till stuteri användas, hvarefter Kongl. Maj:t under år 1831 fastställde de grunder, hvarefter stuteriet skulle ordnas. Enligt den så- lunda fastställda planen skulle hästbesättningen vid stuteriet i medeltal utgöras af 4 stambeskällare, 8 landtbeskällare, 60 moderston, 31 föl i fjerde året, 33 föl i tredje året, 35 föl i andra och 37 föl i första året eller tillsammans 208 hästskap, hvaraf 30 stycken äldre och yngre hästar voro beräknade att årligen försäljas. Omkring detta antal hölls stuteriets hästbesättning sedermera, intill dess, med anledning af ett derom utaf en af Kongl. Maj:t år 1868 tillsatt komité afgifvet förslag, hästantalet ej obetydligt inskränktes.

Denna komité, som hade till uppgift att utarbete förslag till stuteri- väsendets ändamålsenliga ordnande, lemnade i sitt den 17 december 1869 afgifna betänkande en utförlig redogörelse för de åtgärder, som enligt komiténs tanke borde från statens sida vidtagas för den inhemska hästafvelns befrämjande. Såsom de främsta medlen för vinnande af detta mål angaf komitén dels ett väl ordnad och försedt landtbeskälleri, hvarifrån goda beskällare skulle tillhandahållas de olika delarne af lan- det, dels ock premiering af enskilde tillhöriga hästar. Men derjemte ansåg komitén stuterier tills vidare vara för landet nödvändiga för att

oberoende af utlandet uppehålla en ädel hästafvel, hvarigenom landtbeskällaredepoterna kunde åtminstone till en del förses med hingstar af rid- och vagnshästslag. Så länge enskilde personer och föreningar i allmänhet ännu saknade tillräckliga medel att anskaffa, underhålla och sprida en sådan afvelsmateriel, som vore nödig för kavalleriets remontering, hästafvelns i allmänhet befrämjande och hästindustriens utveckling, samt att bära den risk och de förluster, en ädel afvel genom mångfaldiga tillfälligheter vore underkastad; så länge hästafveln i flera delar af landet icke kunde fylla för handen varande behof af hästar för egna näringar, och så länge hos större delen af befolkningen kärlek till hästen, sinne för och kunskap i hästuppfödning saknades, ansåg nemligen komitén den ädla hästafveln icke utan fara för förfall kunna helt och hållet lemnas i allmänhetens händer, utan fortfarande böra genom stamstuterier skyddas. För anläggningen af ett dylikt stam-(pépinière-)stuteri, som sålunda skulle hafva till uppgift att underhålla en ren eller kroaserad, men ädel afvel, fann komitén Ottenby kungsgård företrädesvis egna sig. Komitén, som af anförda skäl ansåg, att Strömsholms stuteri borde förändras till landtbeskällaredepot och att stuteriet vid Flyinge hufvudsakligen borde verka som hingstdepot, men tillsvidare jemväl som stuteri, föreslog derfore, att stuteriet vid Ottenby skulle bibehållas, jemte det ett så stort antal landtbeskällare borde derstädes uppställas som kunde blifva behöfliga för Kalmar län och Öland. Den väsentligaste förändring i förutvarande förhållanden, som komitén i sin plan för Ottenby stuteri föreslog, bestod i en förminskning af hästbesättningen, så att afkastningen af den kungsgården tillhörande jord blefve så nära som möjligt tillräcklig för stuteriets underhåll och förvaltning. Enligt komiténs åsigt borde vid stuteriet underhållas 6 beskällare, 6 landtbeskällare, 40 moderston, 15 fyråringar, 28 treåringar, 28 tvååringar, 28 ettåringar och 30 pattfö, eller tillsammans före den årliga auktionen 181 och efter densamma 157 hästskulptur. Med denna hästbesättning borde enligt komiténs beräkning omkostnaderna för stuteriet kunna bestridas med egendomens afkastning jemte ett kontant tillskott från statsanslaget till hästafvelns förbättrande af allenast 1,576 kronor 93 öre.

Genom nådigt bref den 1 november 1872 behagade Eders Kongl. Maj:t, i öfverensstämmelse med hvad komitén föreslagit, fastställa plan för anordnande af statens stuterier och dermed sammanhängande inrättningar för den inhemska hästafvelns befrämjande. Denna plan, som fortfarande i allt väsentligt, allenast med en sedermera vidtagen förändring i afseende å Flyinge, ligger till grund för statens anordningar

för hästafvelns förbättrande, utgör, såsom antydts, en förening af stuteri-, landtbeskällare- och premieringssystemen. Ottenby stuteri skulle enligt denna plan fortfarande bibehållas såsom stamstuteri (pépinière) med hufvudsaklig uppgift att uppdraga och vidmakthålla en i möjligaste måtto ädel afvel, men derjemte innefatta en mindre depot af hingstar eller landtbeskällare till antal, som erfordrades för fyllande af behovet inom det landtbeskällareområde, som skulle förläggas under nämnda depot. Stuteriet vid Flyinge skulle hufvudsakligen verka såsom hingst- eller landtbeskällaredepot med så fulltalig uppsättning, som stuteriets tillgångar medgäfv, men tillsvidare jemväl såsom stuteri, innefattande ett mindre antal af stam- och afvelsdjur af ädelt slag, hvaremot stuteriet vid Strömsholm skulle öfvergå till uteslutande hingst- eller landtbeskällaredepot med beskällare för alla gagnsbruk. Vid enhver af dessa inrättningar skulle inrättas en stall- eller kuskskola för stallärlingarnes utbildande i hästens vård och skötsel samt i körning och ridning.

Vid Ottenby skulle enligt planen underhållas dels omkring 40 moderston och 6 stam- eller stuteribeskällare jemte der uppväxande föl och unghästar, dels ock 6 hingstar att tjenstgöra såsom landtbeskällare inom det under stuteriet lagda område. Antalet beskällare har dock sedermera minskats; genom nådigt bref den 18 april 1890 har nemligen förklarats, att såsom stam- och landtbeskällare skulle vid stuteriet underhållas tillsammans allenast omkring 10 hingstar. Af de vid stuteriet födda och uppdragna unghästar skulle först uttagas för stuteriets eget behof de för stuteriafvel mest tjenliga och utmärkta djur af han- och honkön. Sedan derefter dugliga hingstar afsatts för samtliga landtbeskällaredepoterna, skulle de återstående unghästarne, som uppnått tre års ålder, föryttras å auktion; derjemte skulle, innan de uppnått denna ålder, säljas sådana föl och unghästar, som uppenbarligen icke kunde komma att blifva dugliga till afvelsdjur.

Vid Flyinge skulle enligt planen tills vidare finnas omkring 20 moderston och 40 hingstar, men om och när detta stuteri ansåges icke längre vara behöfligt, skulle de derifrån afgående moderstona ersättas af hingstar till det antal, som för Flyinge landtbeskällareområde kunde finnas behöfligt. Hvad angick Strömsholm, skulle hingstbesättningen derstädes småningom ökas derhän att, då stuteriets förändring till uteslutande hingstdepot blifvit genomförd, vid depoten funnes ett antal af ungefär 80 hingstar.

För tillämpning af landtbeskällaresystemet skulle enligt oftanämnda plan landet delas i tre distrikt. Den nu gällande distriktsindelningen är enligt det den 20 februari 1874 fastställda reglemente för landt-

beskälleriet följande: ett distrikt omfattar Gotland, Öland och öfriga delar af Kalmar län samt Blekinge län och förses i regeln med beskällare från Ottenby; ett distrikt omfattar Skåne samt Hallands, Kronobergs och Jönköpings län samt förses enligt regeln med beskällare från Flyinge; och det tredje distriktet, hvilket i regeln erhåller beskällare från Strömsholm, omfattar hela det öfriga Sverige. Landtbeskälleriet är i öfrigt så ordnad, att hingstar antingen vid betäckningstidens början från depoten utföras och under nämnda tid stationeras i städer, köpingar eller orter på landet, der en större häststock finnes (s. k. hingstkringföring eller stationering) eller ock för hela året utställas hos enskilde personer, hvilka ombesörja djurens utfodring, skötsel och användande (s. k. utplacering). Dessutom kunna enskildes stokreatur föras till depoterna för att der betäckas.

Såsom allmän regel vid förvaltningen af stuterierna och hingstdepoterna skulle enligt den fastställda planen gälla, att i den mån sådant kunde ske utan förfång för den uppgift, hvarje dylik inrättning finge sig uppdragen, inrättningens årliga utgifter afpassades och rättades efter de inkomster, som årligen inflöte dels från de inrättningen anslagna jordegendomar, dels ock genom försäljning af dervid uppfödda föl och hästar samt i afgifter för betäckning.

Likaledes förutsattes att hingstdepoterna skulle remonteras dels och hufvudsakligast med materiel från statens stuterier, dels ock, i den mån tillgångarne sådant medgäfve, genom inköp från utlandet af beskällare af ädel ras.

Emellertid visade det sig, att stuterierna, på samma gång de befunnos vara ur stånd att förse hingstdepoterna med erforderligt antal remonter af nöjaktig beskaffenhet, för sin skötsel togo i anspråk så stor del af det till hästafvelns förbättrande anvisade årliga statsanslag, att endast obetydliga belopp kunde användas till hingstdepoternas reparation, hvadan det var att befara att depoternas hingstbesättning både till antal och beskaffenhet skulle komma att förfalla. Med anledning häraf till-satte Eders Kongl. Maj:t den 13 april 1886, uppå hemställan af stuteri-överstyrelsen, en komité med uppdrag att uppgöra förslag till de förändrade anordningar i afseende å statens stuteriinrättningar, som för vinnande af ett ändamålsenligare användande af de till hästafvelns förbättrande anslagna tillgångar kunde finnas af förbållandena påkallade.

Denna komité, som den 13 oktober 1886 afgaf sitt betänkande, uttalade sig visserligen, med åberopande af hvad 1868 års komité i fråga om stuterierna anfört, i princip för bibehållande af stuterisystemet, helst den omständigheten, att det alltid blefve vanskligt att bygga

hingstdepoternas remontering på import från utlandet, gjorde det, om icke nödvändigt, åtminstone önskligt att fortfarande bibehålla ett pépinière-stuteri. Men detta uttalande skedde under förbehåll att stuteri-verksamheten kunde så ordnas, att den icke genom att kräfvat allt för stor del af det begränsade statsanslaget inverkade hämmande på förmågan att väl remontera landtbeskälleridepoterna. Under inga förhållanden ansåg komitén att mer än ett stuteri borde finnas i landet, då erfarenheten ådagalagt, att ett *litet* stuteri aldrig kunde bära de kostnader, som derpå nedlades; och på grund deraf samt då, i händelse något stuteri skulle bibehållas, detsamma borde vara förlagdt till Ottenby, hemstälde komitén att Flyinge stuteri måtte såsom sådant upphöra. Hvad åter angick Ottenby, kom komitén efter en utförlig utredning af förhållandena vid detta stuteri — hvartill jag längre fram torde få återkomma — till det resultat att den hästuppfödning, som utginge från Ottenby och komme staten till godo, icke vore af sådan beskaffenhet, att den vore värd de kostnader, densamma medförde, och att derföre Ottenby stuteri icke borde bibehållas i sitt dåvarande skick. Deremot vore det visserligen ett eftersträfvansvärdt önskningsmål, om vid Ottenby kunde anläggas ett stuteri i större skala, försedt med nya stambeskällare och afsedt att underhålla 100 moderston. Emellertid skulle kostnaden för ett så stort stuteri, det minsta som komitén ansåge bära ifrågakomma, taga i anspråk nästan hela det befintliga statsanslaget utan att dock kunna fylla det årliga behovet af landtbeskällare, hvidan en dylik anläggning skulle fordra en förhöjning af statsanslaget. Skulle ett stuteri i denna skala icke kunna åstadkommas, ansåg komitén, på grund af de utaf komitén gjorda beräkningarne och med fästadt afseende å nödvändigheten att kunna disponera öfver en större del af statsanslaget för landtbeskälleriets räkning, sig bära föreslå att Ottenby stuteri såsom sådant måtte upphöra samt Ottenby kungsgård utarrenderas och arrendebeloppet få användas för hästafvelns främjande. Med anledning af denna komités förslag har sedermera genom nådigt bref den 3 juni 1887 förordnats, att stuteriet vid Flyinge skulle upphöra och derstädes dädanefter endast finnas hingstdepot. Deremot fann Eders Kongl. Maj:t, då komiténs förslag rörande Ottenby den 21 december 1888 inför Eders Kongl. Maj:t anmäldes, detta förslag icke för det dåvarande föranleda till någon åtgärd.

De tillgångar, som utom de till stuteri- och hingstdepotierättningarna anvisade egendomar med hvad dertill hörer äro för närvarande anslagna till hästafvelns förbättrande, utgöras af ett årligt kontant reservationsanslag af 108,550 kronor, hvaraf dock 50,000 kronor äro uteslutande af-

sedda för premiering och således endast 58,550 kronor kunna användas för nämnda inrättningars behof. Medan den till Ottenby stuteri anslagna egendomen skötes i eget bruk för stuteriets räkning, är deremot jord-egendomen såväl vid Flyinge som vid Strömsholm utarrenderad för depotens räkning.

Såväl vid Ottenby som vid hvardera af de båda hingstdepoterna handhafves förvaltningen under stuteriöfverstyrelsen af en chef. Dessutom finnas vid enhvar af dessa inrättningar anstälde 1 beridare, 1 bokhållare, 1 stuteriveterinär eller hästläkare och 1 fodermarsk. Sammanlagda aflöningsbeloppen för tjänstemännen utgöra, med inräknande af de mindre arfvoden, som vid hvarje af ifrågavarande inrättningar utbetalas till läkare samt vid Strömsholm jemväl till en skollärare,

vid Ottenby	10,400 kronor	
» Strömsholm	11,150	»
» Flyinge	10,300	»

oberäknadt kofoder och ved.

Stallbetjeningen utgöres vid Ottenby af 1 hofsmed, 1 stovaktare, 1 kusk, 14 stalldrängar, 6 stallgossar, 2 spanndrängar och 1 brandvakt. Dessutom finnas derstädes för jordbruket anställd följande betjening, nemligen 1 skrifvare, 1 rättare, 1 fördräng, 1 slöjdare, 10 arbetsdrängar, 1 ladugårdspiga för halfva året, 2 stuteripigor, 1 de ja samt 11 torpare. Såväl stallbetjeningen som jordbrukspersonalen aflönas enligt stater, som äro af Eders Kongl. Maj:t fastställda, dels med kontanta penningar dels och hufvudsakligen medelst naturaförmåner.

Till stöd för det nu väckta förslaget om nedläggande af stuteriet vid Ottenby åberopar stuteriöfverstyrelsen — med eriuran att, sedan vid en den 1 oktober 1891 vid Ottenby timad eldsvåda samtliga uteslutande för stuteriet afsedda byggnader, nemligen stallar, ridhus och foderskullar, nedbrunnit, de betänkligheter, hvilka tillförene emot ett dylikt förslag kunnat framställas på den grund, att nämnda byggnader skulle blifva värdelösa, numera förfallit — i främsta rummet hvad 1886 års stuterikomité anfört, särskildt i fråga om det ekonomiska resultatet af detta stuteri; och jag torde derföre böra närmare redogöra för denna komités yttrande i denna del.

Medan 1868 års komité beräknade den årliga afkastningen af Ottenby egendom till 23,648 kronor och att af statsanslaget allenast 1,576 kronor 93 öre om året skulle behöfva för detta stuteri tagas i anspråk (hvarvid dock remonteringen, som ansågs böra bestridas medelst stats-

anslaget, icke togs i beräkning), hade, enligt hvad 1886 års komité meddelar, i verkligheten egendomens årliga afkastning i medeltal för åren 1876—1885 utgjort allenast 8,698 kronor 45 öre samt af statsanslaget årligen i medeltal för samma år vid Ottenby åtgått 34,827 kronor 49 öre. Med detta anslag hade dock äfven remonteringen betalts, hvarföre, om härifrån droges den årliga medelkostnaden för hästinköp, 3,438 kronor 18 öre, det statsbidrag, som behöfts för administration och skötsel, i medeltal utgjort 31,389 kronor 31 öre eller inära 30,000 kronor mera än hvad 1868 års komité beräknat. Då under nämnda tioårsperiod i årligt medeltal hästförsäljningen inbringat 18,617 kronor 30 öre, betäckningsafgifterna uppgått till 1,554 kronor 50 öre samt utarrenderade beten inbragt 682 kronor 10 öre, med hvilket sistnämnda belopp summan af egendomens afkastning alltså borde ökas, så funne man, om ofvan meddelade siffror sammanställdes, att under ifrågavarande period 1876—1885 årligen följande belopp användts för Ottenby stuteris och hingstdepots skötsel och administration:

jordbrukets afkastning	kr. 8,698: 45	
betesmedel	» 682: 10	kr. 9,380: 55
försålda hästar	»	18,617: 30
betäckningsafgifter	»	1,554: 50
af statsanslaget	»	34,827: 49
		<hr/>
	kronor	64,379 :84

hvarifrån dock borde dragas kostnaden för den årliga remonteringen

		<hr/>
		3,438: 18

då återstoden blefve

	kronor	60,941: 66
--	--------	------------

Af de siffror komitén meddelar för stuteriet och hingstdepoten vid Flyinge framgår, att jemväl derstädes det ekonomiska resultatet blifvit synnerligen ogynnsamt. Medan 1868 års komité för denna inrättning beräknat ett statsanslag af 2,811 kronor 62 öre vara tillräckligt, har i verkligheten, oaktadt egendomens afkastning uppgått till högre belopp än sistnämnda komité antagit, af statsanslaget ett belopp af 24,510 kronor årligen under ofvannämnda tioårsperiod tagits i anspråk, och detta churu för den årliga remonteringen icke användts mer än 4,929 kronor 24 öre. Deremot har, enligt de af komitén meddelade uppgifter, Strömsholms hingstdepot under samma period af statsanslaget icke tagit i anspråk mer än 3,172 kronor 1 öre årligen, hvadan, då för den årliga remonteringen derstädes användts 8,444 kronor 63 öre, afkastningen af egendomen icke blott varit tillräcklig att underhålla hingstdepoten, utan äfven lemnat ett öfverskott, såsom bidrag till depotens

remontering, af 5,272 kronor 62 öre årligen eller under nämnda tio år af tillsammans 52,726 kronor.

Med ledning af ofvan meddelade uppgifter har komitén vidare anställt en beräkning af hvad hvarje från Ottenby stuteri till statens hingstdepoter uttagen häst kostat statsverket. Då i ofvanstående uppgift å de medel, som användts för stuteriet och hingstdepoten vid Ottenby, uteslötes inkomsten för försålda hästar och betäckningsafgifterna, visade sig att statens årliga kostnad för denna inrättning i medeltal under de tio åren 1876—1885 utgjort

egendomens afkastning	kr.	8,698: 45	
betesmedlen	»	682: 10	kr. 9,380: 55
kontant statsanslag	»		34,827: 49.
		Summa kronor	44,208: 04.

Om härifrån droges dels 3,000 kronor, motsvarande den beräknade årliga kostnaden för de 6 landtbeskällare, som vid Ottenby underhållits, dels ock den årliga förlust, 225 kronor 25 öre, som uppstått på landtbeskällariet i följd deraf, att betäckningsafgifterna icke varit tillräckliga att bestrida kostnaden för hingstarnas utföring, utgjorde återstoden, eller 40,982 kronor 79 öre, det belopp, som *stuteriet* vid Ottenby årligen kostat statsverket. Under de fem sista åren af perioden hade af stuteriets uppfödning för statens räkning uttagits tillhopa 11 hingstar, deraf till Strömsholm uttagits 9, och 10 ston, eller i medeltal för år 4,2 hästar (öfriga unghästar hade försålts och inkomsten därför användts till betäckande af stuteriets utgifter), och för de till Strömsholm lemnade hingstarna hade Ottenby stuteri godtgjorts med 1,000 kronor per häst.

Om nu statens kostnad för Ottenby stuteri	kr.	40,982: 79
med tillägg af den godtgörelse Strömsholm årligen lemnat »		1,800: —
		summa kronor 42,782: 79

delades med 4,2, som utgjorde den årliga hästleveransen, så uppstode en kostnad för hvarje häst af 10,186 kronor 38 öre. Det ekonomiska resultatet af stuteriets verksamhet vore alltså, att stuteriet lemnat staten under fyra af åren 1881—1885 2 hingstar och 2 ston årligen samt det femte året 3 hingstar och 2 ston, allt för en kostnad af 10,186 kronor 38 öre per djur.

I afseende härå — yttrar komitén vidare — kunde emellertid den invändning göras att ett stuteris verksamhet icke finge bedömas och beräknas på detta sätt, utan att hänsyn jemväl borde tagas till det in-

flytande, stuteriet i öfrigt hade på landhästafveln såväl genom det föredöme till ädel afvel, som genom stuteriet framhölls, som ock genom de djur, hvilka derifrån öfverginge till och direkt gagnade privathästafveln. Men härå ville komitén svara att blott ett försvinnande fåtal af de hästar, som såldes vid Ottenby, komme afveln till godo, dels emedan inga hingstar, utan endast vallacker och ston såldes, dels ock emedan nästan alla de bättre djuren inköptes till hofstallet, officershästar eller remonter och sålunda i allmänhet ej blefve använda som afvelsdjur; men äfven om det föredöme och det obetydliga bidrag till landhästafveln, som stuteriet lemnade, borde särskildt värderas, och äfven om härför beräknades exempelvis 40 procent af den årliga kostnaden, och hvarje för staten bibehållen häst sålunda skulle komma att kosta omkring 6,000 kronor, så vore denna summa enligt komiténs åsigt för hög, enär utlandet och privatindustrien för samma pris kunde erbjuda en bättre kvalitet än med den dåvarande materielen vid Ottenby kunde frambringas.

I jmförelse med perioden 1876—1885 har, enligt hvad stuteriöfverstyrelsen i nu föreliggande skrifvelse meddelar, den derpå följande femårsperioden 1886—1890 i ekonomiskt hänseende lemnat ett något gynsamare resultat. Till underlättande af en jmförelse härutinnan har styrelsen uppgjort följande tablå:

	Medeltalsberäkningar för åren			
	1876—1885.		1886—1890.	
	Kronor.	öre	Kronor.	öre
Följande belopp hafva årligen i medeltal kommit stuteriet till godo, nemligen:				
jordbrukets afkastning	9,380	55	14,664	85
försålda hästar	18,617	30	14,471	20
botäckningsafgifter	1,554	50	989	—
af statsanslaget	34,827	49	22,400	—
summa kronor	64,379	84	52,525	05
Om härifrån afdrages för årlig remontering	3,438	18	2,179	—
återstå	60,941	66	50,346	05
hvilket belopp användts till inrättningens skötsel och administration.				
Ottenby stuteri- och hingstdepot gemensamt kostade	44,208	04	37,064	85
Om härifrån drages den årliga kostnaden för landtbeskalleriet	3,325	25	3,149	23
utgör återstoden	40,982	79	33,915	62
det belopp, som Ottenby stuteri årligen kostat statsverket.				

För denna kostnad har Ottenby stuteri lemnat följande bidrag till egen och depoternas reparationer under åren	1881—1885.	1886—1890.		
till Ottenby	12 hästar.	9 hästar.		
» Strömsholm	9 »	15 »		
tillhopa	21 hästar.	24 hästar.		
eller i medeltal pr år	4,2	4,8		
Om nu statens kostnad för Ottenby stuteri	40,982	79	33,915	62
med tillägg af den godtgörelse Strömsholm årligen i medeltal lemnat ..	1,800	—	3,000	—
eller tillhopa	42,782	79	36,915	62
dela med respektive 4,2 och 4,8 eller den årliga hästleveransen under dessa båda femårsperioder, utgör kostnaden för hvarje häst under förra femårsperioden kronor 10,186: 38 och under senare femårsperioden kronor 7,690: 75.				

Ehuru — yttrar stuteriöfverstyrelsen vidare — all möjlig omtanke och sparsamhet iakttagits i fråga om inrättningens skötsel och administration, hade sålunda detta likväl icke medfört ett gynsamare resultat, än att under sistberörda femårsperiod i medeltal den årliga kostnaden för stuteriets skötsel och administration uppgått till 50,346 kronor 5 öre, stuteriet årligen kräft ett bidrag från statsanslaget af 22,400 kronor, och stuteriet (depotverksamheten oberoende) medfört en årlig kostnad för staten af 33,915 kronor 62 öre, samt hvarje häst, som för statens räkning derifrån uttagits, kostat staten 7,690 kronor 75 öre, under det att, enligt hvad stuteriöfverstyrelsen på grund af de senaste årens erfarenhet meddelar, den reparation af hingstdepoterna, som åstadkommits genom inköp, kostat staten vida mindre belopp, på samma gång den med hänsigt till kvaliteten i allmänhet öfverträffat den, som kunnat erhållas från Ottenby. Sålunda hade under år 1886 från Hannover för tillhopa 4,664 kronor 56 öre inköpts 8 hingstfö, af hvilka 3 ingått som beskillare och då i medeltal kostat 2,380 kronor 52 öre. År 1887 hade för en sammanlagd kostnad af 6,928 kronor 73 öre inköpts 14 hingstfö, af hvilka 6 insatts som beskillare och då i medeltal kostat 1,850 kronor 79 öre. Af 11 fö, hvilka år 1888 inköpts för tillhopa 6,082 kronor 70 öre, hade 5 ingått som beskillare till ett medelpris af 2,418 kronor 34 öre. Under nämnda tre år hade sålunda sammanlagdt inköpts 33 hingstfö, af hvilka 14 ingått som beskillare med en medelkostnad af 2,167 kronor. Men äfven om hingstar af 2 eller 3 års ålder inköptes för att vid 4 års ålder in-

gå som beskällare, blefve kostnaden för dylika inköp betydligt mindre än kostnaden för de beskällare, som uppföddes vid Ottenby. Dylika under de senare åren dels inom dels utom landet inköpta beskällare hade nemligen i medeltal kostat omkring 3,000 kronor.

Stuteriöfverstyrelsen framhåller vidare till stöd för förslaget om Ottenby stuteris nedläggande den stora vigten af landtbeskälleriets och behovet af ökade tillgångar för att tillgodose detsamma. Landtbeskälleriets vore den kraftigaste häfstängen för hästafvelns höjande och landtbeskällaredepoternas materiel hade ett alltför stort och direkt inflytande på hela landthästafveln för att den icke ständigt borde vara i såväl kvalitativt som kvantitativt hänseende fullt tidsenlig, det vill säga remonteras med ett efter behovet lämpadt antal beskällare af så god beskaffenhet som med disponibla tillgångar vore möjligt att åstadkomma. Redan sedan längre tid tillbaka vore landtbeskälleriets vigt och betydelse för hästafveln allmänt erkänd i de stora kulturländerna. Så vore i Frankrike landets hästafvel, med undantag af ett mindre stuteri med orientaliska hästar, uteslutande baserad på landtbeskälleri, för hvilket ändamål i landet underhölls omkring 2,500 staten tillhöriga landtbeskällare, fördelade på 22 depoter, som remonterades genom inköp. I Österrike-Ungern underhölls omkring 2,500 landtbeskällare, af hvilka största delen likaledes remonterades genom inköp. I Preussen finnes vid 17 depoter sammanlagdt omkring 2,400 landtbeskällare, under det att dervaraande stuteriers besättning uppginge till omkring 630 moderston. Om man nu, såsom erfarenhet gifvit vid handen, antog den årliga afgangen bland hingstarna till 10 procent, skulle således i Preussen för den årliga remonteringen erfordras 240 hingstar, under det att de 630 moderstona i lyckligaste fall kunde till den erforderliga remonteringen bidra med högst 65 hingstar om året, hvaraf framginge huruledes jemväl i sistnämnda land stuteriernas insats i remonteringen vore jemförelsevis obetydlig.

Såsom bevis för att äfven inom Sverige landtbeskälleriets betydelse för hästafveln insåges och af allmänheten med alltjemt stigande intresse omfattades, ville stuteriöfverstyrelsen åberopa följande sifferuppgifter rörande landtbeskällarnes vid Flyinge hingstdepot verksamhet under nedannämnda år, nemligen:

År.	Antal utplacerade beskällare.	Antal betäckta ston.	Antal betäckta ston i medeltal pr hingst.
1880	24	944	39,8
1890	35	1,980	56,20
1891	42	2,517	59,39

Det resultat, som dessa siffror utmärkte, måste betraktas såsom synnerligen gynsamt, då i Preussen, med dess vida bättre afvelsmateriel, antalet betäckta ston endast uppginge till i medeltal 51 pr hingst.

I afseende å behovet af ökade tillgångar för att tillgodose landtbeskällaret borde i främsta rummet framhållas kostnaderna för depoternas utvidgning och remontering. Af de från olika delar utaf det till Flyinge hingstdepot hörande landtbeskällareområde tid efter annan ingående ansökningar om inrättandet af nya landtbeskällarestationer hade, i anseende till det ringa antalet beskällare, endast en del kunnat bifallas, men denna efterfrågan ådagalade mer än väl nödvändigheten af att snarast möjligt öka depotens afvelsmateriel för att kunna i någon mån tillgodose hästuppfödarens behof af beskällare. Detta behof vore desto mer kämbart i de skånska länen, sedan med sqvadronshingsthållningens upphörande år 1889 de vid de skånska kavalleriregementena dessförinnan befintliga 40 sqvadronshingstarna, hvilka i nämnda län till någon del fyllt allmänhetens kraf på sådana djur, indragits. Den under de senare åren ofantligt ökade freqvensen till de från Flyinge hingstdepot utstationerade hingstarne lemnade ett ojäfaktigt bevis på nödvändigheten att utvidga nämnda depot genom uppbringande af dess afvelsmateriel till det antal, som motsvarade efterfrågan. Utom de vid depoten befintliga omkring 60 beskällarne skulle i anledning häraf och med häusigt jemväl dertill, att det område, som hittills försetts med landtbeskällare från Ottenby, hädanefter skulle komma att tillgodoses med landtbeskällare från Flyinge hingstdepot, ytterligare 20 stycken hingstar kunna för det närvarande finna full användning inom det till depoten hörande landtbeskällareområde, hvilket antal antagligen inom en icke aflägsen framtid behöfde ytterligare ökas derhän, att vid Flyinge depot komme att underhållas omkring 100 hingstar. Under förutsättning att det vid Strömsholms hingstdepot enligt stat för närvarande bestämda antal af omkring 80 beskällare under den närmaste tiden blefve till-

räckligt att tillgodose det till depoten hörande områdets behof af landtbeskällare, skulle således sammanlagda antalet af depoternas beskällare komma att uppgå till 180 stycken, och för remonteringen af detta antal skulle, med beräkning af 10 procent's årlig afgang, behöfva anskaffas 18 hästar om året. Denna remontering kunde nu fortfarande såsom hittills verkställas genom inköp såväl af äldre hingstar som af föl, hvilka sistnämnda skulle uppfödas vid depoterna, till dess de kunde såsom beskällare insättas. Kostnaden för hvarje beskällare skulle under sådana förhållanden, såsom ofvan visats, komma att uppgå i förra fallet till omkring 3,000 kronor och i senare fallet till omkring 2,167 kronor, allt i medeltal per djur. Den ringa insats, hvarmed Ottenby stuteri hittills bidragit till depoternas remontering, eller med 3 beskällare om året, vore altför liten för att ega någon betydelse vid afgörandet af frågan om sättet för denna remontering, ehuru väl detta antal, vid jemförelse med de utländska stuteriernas remonteringsförmåga, ingalunda kunde anses litet, utan tvärtom svårligen skulle, med nuvarande antal moderston, kunna ökas.

Lika oafvisligt som behofvet af ökad antal beskällare vore krafvet på materielens goda beskaffenhet, och stoegaren, som numera åtminstone i de företrädesvis hästproducerande provinserna lärt sig inse fördelarne af att kunna hafva tillgång till beskällare af synnerligen framstående egenskaper, skydde för sådant ändamål ingalunda den kostnad, som en förhöjd betäckningsafgift medförde, fullt förvissad, att denna utgift blefve honom i rikt mått godtgjord genom den bättre fölafkomma, han kunde påräkna. Men för att kunna tillbandahålla beskällare af sådan beskaffenhet och med hänsigt jemväl dertill att tillgången på ädelt blod, hvilket erfordrades för såväl kavalleri- som lyxhästen, icke måtte saknas, måste tid efter annan med ej ringa kostnad någon fullblodshingst inköpas.

Af de utgifter, som vidare, om än indirekt, af landtbeskälleriet med nödvändighet påkallades och till hvilkas bestridande tillgångar borde beredas, ansåge styrelsen sig böra framhålla kostnaderna för anskaffande icke allenast af större antal stallbetjening i samma mån landtbeskällarestationerna ökades, utan framför allt och oberoende af depoternas utvidgning en stallbetjening med de kvalifikationer, som numera fordrades af personer, som, anförtrödda statens dyrbara hingstar, utsändes till stationerna, i hvilket hänseende den nuvarande personalen icke kunde anses tillfredsställa de mest anspråkslösa fordringar. Anledningen härtill vore utan tvifvel att söka i den omständighet, att deras aflöning icke stode i något rimligt förhållande till de anspråk, man måste ställa

på dem. Deras enligt gällande stater bestämda löner uppginge nemligen knappast till de belopp, hvarmed den enskilde i dessa tider aflönade en statdräng. Att den unga stalldrängen, så snart han inhemtat nödig kännedom om hästens skötsel och vård, under sådana förhållanden, vid första tillfälle som erbjöde sig, utbytte sin stalldrängssyssla vid depoten mot en dylik med vida förmånligare aflöningsvilkor för enad plats hos den enskilde, låge i öppen dag. Då nu såsom ett oeftergiffligt vilkor måste uppställas, att den på stationerna utgående stallbetjeningen bestode af utvaldt, dugligt folk, fullt nyktra och pålitliga samt väl instruerade och vande att handtera dessa djur, hvilka sistnämnda egenskaper näppeligen förvärfvades under en kortare tjenstgöring, framginge häraf betydelsen för landtbeskälleriet af att vid depoterna ständigt funnes tillgång på så beskaffad stallbetjening, och det enda medlet för att ernå detta mål och att kunna vid depoten qvarhålla redan inlärd och för berörda ändamål fullt lämplige stalldrängar, vore en tidsenlig aflöningsförhöjning för nämnda betjening.

Slutligen ville stuteriöfverstyrelsen erinra om de ingalunda obetydliga kostnader, som blefve en följd af landtbeskälleriets utvidgning, i det att ej mindre nödiga bostäder åt det ökade antalet stallbetjening än äfven ett ridhus för hästarnes rast måste vid Flyinge hingstdepot uppföras.

Ehuru de sålunda antydda utgifterna för landtbeskälleriet kunde synas stora, vore det likväl stuteriöfverstyrelsens fulla öfvertygelse att, om Ottenby stuteri nedlades och stuteriöfverstyrelsen fortfarande såsom hittills finge disponera de till hästafvelns befrämjande för närvarande anvisade tillgångar, styrelsen skulle kunna, utan ytterligare tillskott, med om händer hafvande medel icke allenast bestrida de sålunda för landtbeskälleriets utvidgning nödiga utgifterna, utan äfven genom ett väl ordnad landtbeskälleri föra hela landets hästafvel framåt.

Att de medel, staten anser sig böra anslå till hästafvelns förbättrande, i mycket vidsträcktare mån verka till åstadkommande af en förbättrad afvel, om de användas för inrättande af ett väl ordnad landtbeskälleri, än om de anslås till underhållande af ett stuteri, äfven om detta drifves i större skala och med bättre afvelsmateriel än det nuvarande stuteriet vid Ottenby, torde ligga i öppen dag, då man betänker, att hingsten årligen bidrager till en mångfaldigt talrikare afkomma än stoet.

Landtbeskälleriets företråde i antydda hänseende framför stuteri-
väsendet framgår af de siffror, som innehållas i följande tabell:

	O t t e n b y .					F l y i n g e .		S t r ö m s h o l m .	
	Antal beskällare vid årets slut.	Antal modersön vid årets slut.	Summa vid årets slut.	Antal vid stuteriet födda fö.	Antal betäckta ston, tillhöriga enskilde.	Antal beskällare vid årets slut.	Antal betäckta ston, tillhöriga enskilde.	Antal beskällare vid årets slut.	Antal betäckta ston, tillhöriga enskilde.
1882.....	15	37	52	30	188	40	1,469	80	2,373
1883.....	15	39	54	26	299	42	1,708	78	2,484
1884.....	16	43	59	24	274	37	1,444	82	1,996
1885.....	14	41	55	36	264	32	1,399	80	2,018
1886.....	13	40	53	29	237	35	1,405	78	1,595
1887.....	10	34	44	27	168	35	1,441	71	1,429
1888.....	10	37	47	31	155	36	1,466	63	1,443
1889.....	10	37	47	26	186	46	1,806	70	1,824
1890.....	8	35	43	33	205	47	2,250	54	1,948
1891.....	7	36	43	28	390	53	2,871	59	2,090

Till ledning vid en jämförelse mellan de resultat i afseende å häst-
afveln, som en hvar af de särskilda stuteri- och depotinrättningarne en-
ligt dessa uppgifter kan anses hafva åstadkommit, och de kostnader,
inrättningen medfört för statsverket, anser jag mig böra meddela föl-
jande, på uppgifter af 1886 års komité grundade sammanställning af
de belopp, som i medeltal för hvart af åren 1876—1885 för dessa in-
rättningar åtgått, förutom inkomst genom betäckningsafgifter och sålda
hästar:

Vid Ottenby:

jordbrukets afkastning och betesmedel.....	kr.	9,380: 55
af statsanslaget	»	34,827: 49
	tillsammans	kr. 44,208: 04
eller sedan afdrag skett för utgifter för den årliga re- monteringen med	»	3,438: 18
		kronor 40,769: 86.

Vid Flyinge:

egendomens afkastning och betesmedel	kr. 32,299: 68
af statsanslaget	» 24,510: —
	tillsammans kr. 56,809: 68
eller efter afdrag för den årliga remonteringen med	» 4,929: 24
	kronor 51,880: 44

Vid Strömsholm:

egendomens afkastning och betesmedel	kr. 46,130: 79
af statsanslaget	» 3,172: 01
	tillsammans kr. 49,302: 80
eller sedan afdrag skett för den årliga remonteringen med	» 8,444: 63
	kronor 40,858: 17

Med det förut sagda vill jag ingalunda hafva förnekat gagnet af ett väl ordnadt stuteriväsen med uppgift företrädesvis att förse hingst-depoterna med beskällare af ädel ras och sålunda göra dessa depoter för sin remontering mindre beroende af utlandet och af den enskilda inhemska hästindustriens ställning. Tvärtom skulle otvifvelaktigt ett dylikt stuteri kunna utöfva en mycket fördelaktig inverkan. Men enligt beräkning af 1886 års komité skulle underhållet vid Ottenby af ett stuteri, försedt med duglig hästmateriel och af den storlek, att det kunde frambringa beskällare till icke allt för öfverdrifven kostnad, erfordra ett kontant statsanslag af mer än 53,000 kronor om året och således i det närmaste medtaga hela det nu för stuteri- och landtbeskällareväsendet afsedda statsanslaget, hvarjemte för stuteriets uppsättning skulle erfordras ett anslag för en gång af 200,000 kronor. Då emellertid en så betydlig förhöjning af det anslag, som nu utgår för hästafvelns förbättrande, icke torde böra ifrågasättas, och frågan sålunda nu endast är huru de för hästafvelns förbättrande anvisade tillgångarna skola kunna på det fördelaktigaste sätt tillgodogöras, så böra i min tanke dessa tillgångar i främsta rummet användas för landtbeskälleriets behof; och att för behörigt tillgodoseende af dessa behof krävas ytterligare medel, utöfver dem som för närvarande dertill disponeras, synes mig vara ådagalagdt genom hvad stuteriöfverstyrelsen i sin nu förevarande skrifvelse i sådant afseende anført. Enda sättet att utan anslagsförhöjning bereda

tillgång härför är emellertid indragning af det nu befintliga stuteriet vid Ottenby, hvarigenom icke blott det betydliga belopp af statsanslaget till hästafvelns förbättrande, som detta stuteri visat sig årligen taga i anspråk, skulle blifva för landtbeskalleriet disponibelt, utan ock ett afsevärdt belopp skulle vinnas i följd af försäljning af stuteriets hästmateriel, i den mån den icke kunde finna användning vid hingstdepoterna, äfvensom af de vid Ottenby för jordbruket afsedda kreatur och inventarier m. m. Förutom det nu antydda skälet emot att under nuvarande förhållanden öfver hufvud hos oss underhålla ett stuteri, talar för indragning af det nu befintliga stuteriet vid Ottenby dessutom dels att, på sätt de utaf 1886 års komité och stuteriöfverstyrelsen meddelade uppgifter gifva vid handen, detta stuteri med sin nuvarande organisation endast obetydligt förmår bidraga till hingstdepoternas reparation och att kostnaderna för dessa bidrag måste, äfven om värdet af stuteriets hästleveranser till hingstdepoterna uppskattas till vida högre belopp än det fastställda lösningspriset af 1,000 kronor per djur, anses öfverdrifvet höga, dels ock att, på sätt särskildt 1886 års komité betonat, afvelsmaterielen vid stuteriet icke är af den beskaffenhet som önskligt vore. Komitén, som sjelf granskade häststammen vid Ottenby, kom dervid till det resultat att bland de äldre hingststammar knappast någon var kvalificerad att vara stambeskällare vid ett statsstuteri för ädla hästar, att bland stona visserligen några få utmärkta djur funnes, ehuru af dessa de flesta snart vore i följd af sin ålder kassabla, hvaremot äfven ett icke ringa antal aldrig borde användas till moderston, samt att bland de tvååriga hingststammar knappast någon gaf godt hopp om sig att kunna ingå ens som landtbeskällare. Komiténs slutomdöme var derföre att, om ett stuteri borde bibehållas vid Ottenby, detta borde erhålla nya stambeskällare och att en stor utgallring måste göras bland moderstona. I dessa hänseenden hafva visserligen åtskilliga förändringar till det bättre vidtagits sedan år 1886, i mån som tillgångarne dertill lemnat möjlighet, men ännu torde afvelsmaterielen i dess helhet ej hunnit uppbibras till erforderlig duglighet.

Slutligen bör icke lemnas oanmärkt att genom Ottenby stuteris indragning och depotverksamhetens koncentring vid Flyinge och Strömsholm en afsevärd besparing i administrationskostnader bör kunna göras.

Med hvad ofvan blifvit anfördt tror jag det vara till fyllest ådagalagd, att det för vår hästafvel vore till gagn, om stuteriet vid Ottenby indroges och de derigenom disponibla tillgångarne i stället komme landtbeskalleriet till godo, samt att, om stuteriet skall bibehållas, det kräves

icke obetydliga utgifter för dess försättande i sådant skick att stuteriet skall kunna medföra något väsentligt gagn för landets hästafvel.

Frågan om indragningen har ock kommit i sådant skede, att den just nu bör tagas i öfvervägande, emedan de för stuteriet afsedda byggnaderna nyligen nedbrunnit och följaktligen, ifall stuteriet skall bibehållas, nya dylika byggnader måste uppföras. Sådant lärer icke kunna ske utan att särskildt bidrag af statsmedel dertill anvisas. Vål har stuteriet i brandskadeersättning för de nedbrunna byggnaderna uppburit en summa af 37,954 kronor 9 öre. Men, ehuru de nu nedbrunna byggnaderna efter den brand, som år 1870 öfvergick Ottenby, kunde uppföras för ett belopp, ungefär motsvarande den då uppburna brandskadeersättningen, torde det med visshet kunna antagas, att den brandskadeersättning, som nu uppburits, icke skall blifva tillräcklig att betäcka nybyggnadskostnaderna, då dels arbetslöner och prisen å materialier stigit sedan år 1870, dels ock å de nya byggnaderna taket, hvilket efter 1870 års brand gjordes af spån, nu torde böra göras af något mot eldfara mera betryggande ämne.

Derest, i händelse stuteriet indrages, jordegendomen finge för stuteriöfverstyrelsens räkning utarrenderas, skulle äfven de medel, som sålunda blefve för nämnda styrelse tillgängliga, kunna användas till landtbeskälleriets uppdrifvande.

Den egendom, som af stuteriet disponeras, består af kungsladugården Ottenby, $7\frac{3}{4}$ mantal, f. d. schäferiängarne Stohagen och Skogsgårdsängen, lägenheten Ottenbylund samt kronohemmanen Prestorp, $\frac{1}{2}$ mantal, och Prestorps utjord, $\frac{1}{8}$ mantal. Arealen utgöres af omkring 540 tunnland åker, 1,150 tunnland äng och 900 tunnland betesmark, och antalet boskaps kreatur, som der underhållas, uppgick vid slutet af år 1891 till 128. Då år 1874 fråga förevar om utarrendering af egendomen med undantag af 85 tunnland åker, 34 tunnland äng och 670 tunnland betesmark, som skulle bibehållas för stuteriets egen räkning, beräknade stuteriöfverstyrelsen arrendet efter 18 kronor pr tunnland åker, 10 och 8 kronor pr tunnland äng och 3 kronor pr tunnland betesmark till 19,643 kronor att betalas med 8,000 centner hö å 1 krona 50 öre, 5,000 kubikfot hafre å 1 krona 50 öre, 4,800 centner halm, motsvarande värdet af den stallgödsel och tångtäkt, arrendatorn kunde bekomma, samt återstoden i penningar. Af 1886 års komité beräknades åter arrendet för *hela* egendomen till 18,500 kronor. Under de senaste tre åren har afkastningen utgjort

	Hafre.	Diverse andra sädesslag.	Rotfrukter.	Hö.	Halm.
	Kg.	Hl.	Hl.	Kg.	Kg.
1889	65,048	1,582	1,534	392,219	154,090
1890	68,206	1,898	1,984	530,307	268,308
1891	85,788	1,358	1,134	434,903	199,190

Försäljningen dels af hästbesättningen vid Ottenby, i den mån den icke lämpligen kan användas vid Flyinge eller Strömsholm, dels ock af egendomens kreatur och öfriga inventarier skulle äfven inbringa en för utvidgningen och remonteringen af hingstdepoterna afsevärd summa. Enligt räkenskaperna voro vid 1890 års slut boskapskreatur och inventarier upptagna till 21,301 kronor 26 öre, och hästarne bokförda till ett värde af 96,940 kronor 37 öre, hvilket sistnämnda belopp dock lärer vida öfverstiga hvad som kan anses utgöra deras verkliga värde. Dessutom kan, om Ottenbys användande till stuteri och hingstdepot upphör, ofvannämnda brandförsäkringssumma för de nedbrunna byggnaderna, hvilka tillkommit för stuterimedel, disponeras vid hingstdepoterna, under det att deremot brandförsäkringssumman för det uppbrunna hö- och halmfodret med all säkerhet kommer att tagas i anspråk för betäckande af den närmaste tidens fourageringskostnad.

Af hvad i detta ärende förekommit framgår, enligt min tanke, uppenbart, att det icke kan vara med god hushållning öfverensstämmande att stuteriet eller hingstdepoten vid Ottenby fortfarande bibehålles, och torde jag få tillfälle att längre fram underställa Eders Kongl. Maj:ts pröfning denna fråga; men då, i händelse stuteriet indrages, afkastningen af Ottenby icke lärer, utan Riksdagens samtycke, kunna disponeras för hästafvelns förbättrande, hemställer jag nu i underdånighet att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen medgifva

att, derest Ottenby stuteri med hingstdepot nedlägges, Ottenby kungsladugård jemte den öfriga fasta egendom, som nu för stuteriet disponeras, må få utarrenderas och arrendet användas till de ändamål, för hvilka det å riksstaten uppförda anslaget till hästafvelns förbättrande är afsedt.

Uti hvad departementschefen sålunda yttrat och hemställt instämde Statsrådets öfrige ledamöter; och behagade Hans Maj:t Konungen bifalla hvad Statsrådet sålunda hemställt samt förordna att nådig proposition, af den lydelse bilagan till detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo
E. K. Almqvist.